

АНОТАЦІЇ

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ В СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ

Ольга Беляк

Визначення професійно значущих якостей майбутнього вчителя-словесника

Стаття присвячена актуальній проблемі підготовки педагогічних кадрів нової генерації в контексті гуманізації і демократизації освіти в Україні. В результаті дослідження розглянуто сутність поняття «професійно значущі якості майбутнього вчителя» в психолого-педагогічній літературі, визначені професійно значущі якості майбутнього вчителя-словесника.

Ключові слова: професійно значущі якості майбутнього вчителя, майбутній вчитель-словесник, підготовка педагогічних кадрів.

Лілія Білявська

Принципи організації фахової практики майбутніх учителів природничих дисциплін

У статті розглядаються питання, що стосуються принципів організації фахової практики майбутніх учителів природничих дисциплін. Проводиться аналіз останніх досліджень та публікацій з досліджуваного питання, на основі яких визначено та описано принципи організації фахової практики майбутніх учителів природничих дисциплін під час проходження фахової практики.

Ключові слова: фахова практика, принцип організації практики, майбутній вчитель природничих дисциплін.

Василь Мошгук

Проектно-технологічна діяльність як основа проектно-технологічної культури майбутнього вчителя технологій і креслення

Висвітлено концептуальні підходи до формування проектно-технологічної культури майбутнього вчителя технологій і креслення через проектно-технологічну діяльність. Уточнено поняття «проектно-технологічна діяльність»; представлено основні методологічні і технологічні аспекти інженерного, педагогічного і дизайн проектування. Розкрито умови і змістовні етапи організації проектно-технологічної діяльності. Виділено критерії оцінювання проектно-технологічної діяльності.

Ключові слова: проект, проектування, проектно-технологічна діяльність, проектно-технологічна культура.

Ірина Шумілова

Роль педагогічного краєзнавства у формуванні духовності майбутнього вчителя

У статті здійснено характеристику викладання курсу «Педагогічне краєзнавство». Автор наголошує на реалізації можливостей названої дисципліни щодо формування духовності майбутніх учителів, визначає теоретико-методологічні, навчально-методичні аспекти, виокремлює місце педагогічного краєзнавства у системі викладання дисциплін педагогічного напрямку.

Ключові слова: педагогічне краєзнавство, формування духовності майбутнього вчителя.

ДИДАКТИКА, МЕТОДИКА, НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Петро Волошин

Виховання громадянських цінностей молодших школярів на уроках музики

У статті порушується проблема виховання громадянських цінностей молодших школярів на уроках музики. Детально аналізується культура сприйняття художніх творів як один з найважливіших чинників прилучення молодших школярів до громадянських цінностей.

Ключові слова: громадянські цінності, молодші школярі, уроки музики, культура сприймання.

Андрій Гедзик

Методичне забезпечення інтерактивного графічного комплексу в процесі професійної підготовки майбутніх учителів креслення

У статті проаналізовано можливості оптимізації графічної підготовки майбутніх вчителів креслення засобами комп'ютерних технологій. Виділено два методологічних підходи до створення графічного зображення із застосуванням САПР: перший підхід базується на двомірній геометричній моделі та використанні комп'ютера як електронної дошки, що дозволяє значно прискорити процес створення графічних зображень і покращити якість їх оформлення; другий підхід полягає у застосуванні просторової твердотільної геометричної моделі об'єкта.

Ключові слова: графічна підготовка, ефективність професійної підготовки, створення графічних зображень, САПР, геометричні моделі, методологічні підходи.

Світлана Горбулінська

Формування знань з біології у старшокласників загальноосвітньої профільної школи

Розглянуто проблему формування знань з біології у старшокласників профільної школи. З'ясовано зміст поняття «знання». Розкрита методична закономірність свідомого і міцного засвоєння знань, яка полягає в планомірному утворенні уявлень, розвитку та переходу в поняття, а потім шляхом розширення, поглиблення і подальшого узагальнення перетворюється в категорії, а встановлення між ними взаємозв'язків є основою для синтезу більш загальних і більш складних біологічних понять. А поняття і наукові факти складають базу для формування знань.

Ключові слова: уявлення, поняття, знання, біологія, генетика.

Сергій Грона

До проблеми трудової підготовки учнів з вадами розумового розвитку

У статті автор аналізує проблему трудової підготовки учнів з обмеженими розумовими здібностями, яка зумовлена як особливостями психічного розвитку, так і організацією їхнього професійно-трудового навчання. Застосування ефективних форм і видів роботи на уроках трудового навчання у роботі з учнями з вадами розумового розвитку сприяє корекції їх психічних процесів, формуванню умінь та навичок професійно-трудової діяльності.

Ключові слова: трудова підготовка, учні з обмеженими розумовими здібностями, корекційний розвиток, професійно-трудова діяльність.

Лариса Зайцева

Дидактична модель як засіб усвідомлення дітьми дошкільного віку уявлень про об'єкти довкілля

У статті розкрито сутність та роль дидактичних моделей в ознайомленні дошкільників з об'єктами довкілля. Охарактеризовано принцип сутнісно-об'єктивувального й відтворювально-асоціативного моделювання.

Ключові слова: модель, схема, функція, наочність, моделювання.

Ольга Комар

Від ідей С. Русової до інтерактивного навчання

У статті аналізуються погляди С. Русової щодо організації навчання і виховання учнівської молоді. Актуалізуються ідеї впровадження гуманістичних, особистісно орієнтованих підходів. Висвітлюється актуальність використання інтерактивних технологій навчання та повертається увага до витоків цієї теми у спадщині відомого педагога.

Ключові слова: освіта, навчання, індивідуальне навчання, навчання у спілкуванні, інтерактивні технології.

Зоя Кравченко

Інформаційно-комунікаційні технології у навчанні, як передумова якісної освітньої діяльності

У статті проаналізовано нові інформаційні технології навчання як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності, що створює прорив у методології, організації та практичній реалізації навчального процесу під час вивчення різних дисциплін на всіх рівнях системи освіти. Використання сучасних інформаційних технологій у навчально-пізнавальній діяльності учнів підвищує ефективність і оптимізує процеси викладання і навчання.

Ключові слова: нові інформаційні технології навчання, дистанційне навчання, інтернет-технології, мультимедійні послуги, інформаційно-комунікаційні технології, комп'ютерні навчальні системи, технологічні інновації, телекомунікації, мультимедіа.

Олег Морін

Результати дослідження змісту і педагогічних засобів підготовки учнів 8–9-х класів до вибору профілю навчання

У статті здійснено аналіз результатів дослідно-експериментальної перевірки ефективності змісту і педагогічних засобів підготовки учнів 8–9-х класів до вибору профілю майбутнього навчання. У статті наголошується на тому, що дієвість допрофільної підготовки учнів основної школи напряму залежить від впровадження у виховну практику курсу профільно-орієнтаційного спрямування «Людина і світ професій», надання учням розгорнутої інформації про кожен напрям профільного навчання, залучення до участі у підготовці і проведенні предметних тижнів, організація суспільно-корисної діяльності учнів, проведення профільних проб та кваліфікованої профільної діагностики і консультації.

Ключові слова: учні 8–9-х класів, вибір профілю навчання.

Лілія Нафікова

Діагностика емоційно-вольової сфери слабозорих молодших школярів на музичних заняттях

У статті висвітлюються діагностичні блоки методики діагностики емоційно-вольової сфери слабозорих молодших школярів. Визначено положення для ефективної побудови навчально-виховного процесу на музичних заняттях для дітей цієї категорії.

Ключові слова: емоційно-вольова сфера, естетичні відчуття, слабозорі молодші школярі.

Інна Осадченко

Характеристика дидактичної одиниці технології ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи

У статті на основі аналізу психолого-педагогічних наукових джерел здійснено характеристику дидактичної одиниці технології ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкових класів як найменшої частини навчальної інформації, яка необхідна для сприйняття, аналізу та засвоєння студентами. Дидактична одиниця технології ситуаційної навчання – навчальна педагогічна ситуація, що є складником змісту навчання та його дидактико-організаційної характеристики. Сукупність дидактичних одиниць складає загальний зміст навчання відповідно до Освітньо-професійної програми підготовки бакалавра та спеціаліста напряму підготовки «Початкова освіта».

Ключові слова: дидактична одиниця; педагогічна ситуація; технологія ситуаційного навчання; підготовка майбутніх учителів початкових класів.

Олександр Трухан

Методичні можливості шкільного підручника як засобу навчання історії учнів основної школи

Стаття присвячена визначенню та характеристиці структурних компонентів сучасного підручника з історії, розкриттю можливостей кожного з його компонентів для організації пізнавальної діяльності учнів 5–9 класів. Автором представлено своє бачення вирішення важливої методичної проблеми, що стосується формування та розвитку умінь учнів основної школи працювати зі шкільним підручником з історії.

Ключові слова: підручник з історії, структура підручника, уміння працювати з підручником.

ВИХОВНА РОБОТА

Ірина Бєлєцька, Ярослава Юрків

Дозвілля як фактор виховання та розвитку учнівської молоді

У статті розглянуті деякі складові дозвілєвого простору крізь призму більш соціалізованої функції, що дозволяє не тільки аналізувати суб'єкти цих відносин, але і виявити їх взаємозв'язок, взаємовплив. Важливо відстежувати і динаміку змін, що відбуваються в системі дозвілєвих відносин, що дозволить прогнозувати ймовірні моделі їх функціонування і розвитку в майбутньому.

Ключові слова: дозвілля, учнівська молодь, сім'я, школа, молодіжні організації.

Людмила Врочинська

Виховання гуманності як філософсько-педагогічна проблема

У статті аналізуються результати вивчення поглядів видатних філософів, психологів і педагогів на проблему виховання гуманності у підростаючого покоління в контексті їхньої значущості для ефективного вирішення завдань сучасної дошкільної освіти.

Ключові слова: гуманізм, гуманність, гуманні риси, гуманна особистість, виховання.

Віталій Качур

Проблема комунікації сім'ї і школи в США

У статті проаналізовано досвід розв'язування деяких аспектів проблеми комунікації сім'ї та школи в американській школі на прикладі середньої школи міста Нешвіль, штат Теннесі, США. Наведено приклади ефективності комунікації та перешкоди, які постають перед американськими педагогами; проаналізовано можливі аспекти та форми комунікації. Запропоновано використання методів покращення комунікації сім'ї і школи, які можна використати при взаємодії сім'ї і школи в Україні.

Ключові слова: батьки, вчителі, сім'я, комунікація, аспекти, форми та методи комунікації, причетність батьків, успіх, відносини, переваги, перешкоди, сімейна допомога.

Людмила Москальова

Питання змісту організаційної роботи у вихованні морально-етичної культури майбутніх учителів

У статті розкрито організаційні питання щодо виховання морально-етичної культури майбутніх учителів. Автор презентує матрицю організації виховання морально-етичної культури майбутніх учителів, наводить перспективні форми роботи із майбутніми учителями.

Ключові слова: виховання, морально-етична культура, майбутні учителі.

Світлана Прищеп

Сутність проектування виховної діяльності класного керівника

У статті розкривається сутність поняття «проектування»; аналізуються різні підходи до проектування виховного процесу; доводиться актуальність проектування виховної діяльності класного керівника. Розглянуто основні позиції щодо побудови виховного процесу, також окреслено діяльність класного керівника, яка має бути спрямована на проектування у колективі. Подано оптимальну структуру дій проектування виховної діяльності класного колективу.

Ключові слова: проектування, класний керівник, класний колектив, виховний процес.

Катерина Слесик

Зміст педагогічного процесу формування етичної культури учнів як педагогічна проблема

У статті розглядається проблема змісту формування етичної культури учнів основної школи у процесі навчання гуманітарних дисциплін. Здійснено аналіз педагогічних ідей відомих вітчизняних педагогів щодо механізмів та шляхів формування культури учнівської молоді. Деталізовано аспект формування моральної культури особистості та обґрунтовано можливі шляхи подальшого дослідження окресленої проблеми.

Ключові слова: етична культура, формування етичної культури, педагогічний процес, мета і зміст формування етичної культури учнів.

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

Інна Гарбузова

Історіографія розвитку кооперативного шкільництва в Наддніпрянській Україні (друга половина XIX – початок XX ст.) у радянський період

У статті аналізується вітчизняне кооперативне шкільництво, яке зародилося разом із народженням українського кооперативного руху (60-ті рр. XIX ст.). Кооперативне

шкільництво ми розглядаємо як дитячий рух, що зародився як елемент культурного, просвітницького та соціально-педагогічного руху української кооперації і трансформувався у галузь дитячого комуністичного руху. Стаття присвячена аналізу сукупності наукових праць про проблему розвитку кооперативного шкільництва у Наддніпрянській Україні (II половина XIX – початок XX ст.), що з'явилися у радянський період.

Ключові слова: українська кооперація, кооперативне шкільництво, учнівська кооперація, шкільний кооператив, дитячий комуністичний рух.

Альона Кава

Ціннісне ставлення до педагогічної діяльності у спадщині В. І. Харцієва

На основі вивчення педагогічної спадщини представника прогресивної педагогічної думки другої половини XIX – початку XX ст. В. Харцієва, розглядаються його погляди на проблему ціннісного ставлення до педагогічної діяльності. Визначено, що педагогічні цінності є невід'ємною складовою професійної культури педагога, є основою в педагогічному, методичному, моральному, духовному самовдосконаленні. Розглянуто різні підходи до визначення понять цінностей у педагогічній літературі, а також їхнє значення у підготовці і діяльності вчителів.

Ключові слова: цінність, ціннісне ставлення до педагогічної діяльності, професіоналізм педагога, ціннісні орієнтації, професійне самовдосконалення.

Людмила Ковальчук

Проблема формування особистості дитини у працях вітчизняних педологів (у контексті суспільно-політичного руху початку XX століття)

Стаття присвячена аналізу психолого-педагогічних досліджень межі XIX–XX століть про поняття «особистість дитини» та «особливості її формування». Проаналізовано основні проблеми формування особистості в руслі педологічної науки, визначено висновкові положення щодо порушеної проблематики.

Ключові слова: особистість дитини, розвиток особистості, формування особистості.

Наталя Коляда

Палаці і будинки піонерів та жовтеньят як центри позашкільної освіти дітей і підлітків в Україні (до історії питання)

У статті здійснено аналіз діяльності палаців і будинків піонерів та жовтеньят як центрів позашкільної освіти дітей і підлітків в Україні у 30-ті роки XX ст. Автор висвітлює історію створення першого в СРСР Палацу піонерів і жовтеньят, відкритого у Харкові влітку 1934 р.

Ключові слова: палаці і будинки піонерів та жовтеньят, позашкільна освіта, дитячий рух.

Ганна Кудина

Погляди Миколи Миколайовича Миронова на проблеми сімейного виховання

У статті розглядаються педагогічні погляди М. М. Миронова, його підходи до проблем сімейного виховання. Зокрема вивчається взаємодія таких аспектів сімейного виховання, як підготовка дитини до школи, спільна трудова діяльність батьків та дітей, розпорядок дня, покарання дитини. Окреслюються перспективи розвитку педагогічних теорій вченого в контексті сучасної науки.

Ключові слова: М. М. Миронов, сімейне виховання, взаємодія школи і сім'ї.

Віталій Мартинюк

Розвиток методики навчання історії на початку ХХ століття

У статті аналізуються проблеми навчання історії у школах України кінця ХІХ – перших десятиліть ХХ століття, досліджується розвиток змісту, форм, методів та засобів навчання історичної пропедевтики, організації пізнавальної діяльності учнів початкової школи. Звернено увагу на зміст та методичний апарат підручників і навчальних посібників з курсів вітчизняної історії.

Ключові слова: методи навчання, засоби навчання, історична пропедевтика.

Елліна Панасенко

Типологія експериментів у вітчизняній педагогічній науці та практиці

У статті актуалізується проблема проведення експериментальних досліджень та здійснено обґрунтування типології експериментів у вітчизняній педагогічній теорії та практиці. Зроблено аналіз наукових джерел щодо окресленої проблеми та визначено види експериментів відповідно до таких критеріїв: умови проведення експериментів; мета дослідження; логічна структура експериментів; галузь педагогічної науки; структура об'єктів та явищ, що досліджуються; способи організації та ін.

Ключові слова: методи дослідження, експеримент, типологія.

Ольга Пономаренко

Проблема лідерства шкільних учителів у сучасному педагогічному дискурсі США

У статті висвітлено стан та перспективи розробки проблеми лідерства шкільних учителів у педагогічному дискурсі США. Дане питання розглянуто в контексті загального шкільного лідерства. Висвітлено історичний аспект розробки цієї проблеми. Дано визначення поняттям «лідерство вчителів» та «вчитель-лідер» з позицій американських дослідників, а також запропоноване узагальнене визначення цих понять. Проведено паралелі між українським та американським розумінням проблеми лідерства вчителів у педагогічному процесі школи.

Ключові слова: шкільне лідерство, лідерство вчителів, вчитель-лідер, концепція «розсіяного» лідерства.

Наталія Терентьєва

Проблема періодизації розвитку політехнічної освіти у педагогічних ВНЗ України (ХХ століття)

У статті здійснено аналіз розвитку політехнічної освіти у педагогічних вищих навчальних закладах України в ХХ столітті. Виокремлено та охарактеризовано такі періоди розвитку політехнічної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах України: I період – 1888–1920 рр.; II період – 1921–1936 рр.; III період – 1937–1955 рр.; IV період – 1956–1985 рр.; V період – 1986–2002 рр.; VI період – з 2003 року дотепер.

Ключові слова: політехнічна освіта, педагогічні вищі навчальні заклади, періодизація.

Анна Шелягова

Гимназическое образование в Крыму в ХІХ – начале ХХ века: современный историографический аспект

У статті обґрунтована важливість вивчення документів та матеріалів сучасного періоду зі становлення та розвитку гімназійної освіти в Криму ХІХ – початку ХХ століття з метою вдосконалення системи загальної середньої освіти. Аналізуються монографії, наукові роботи, статті, які мають теоретичну і практичну цінність для дослідження даної проблеми.

Ключові слова: гімназійна освіта, гімназії, сучасна історіографія, Кримський регіон.

Віталій Щербина

Питання етнографічних особливостей виховання дітей у працях радянських педагогів 60–70-х років ХХ століття

У статті здійснено аналіз педагогічних праць педагогів радянського періоду В. Сухомлинського, М. Стельмаховича, Г. Волкова. Розкрито їхні погляди на формування та розвиток особистості у контексті регіональних особливостей. Акцентовано увагу на питанні етнорегіонального підходу у виховній роботі з учнівською молоддю.

Ключові слова: *етнорегіональне виховання, педагогіка радянського періоду.*

ОСВІТА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ І БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС

Юлія Клименко

Практичне використання прогресивних ідей європейського досвіду у модернізації системи освіти в Україні

Стаття присвячена виявленню позитивних ідей європейського досвіду модернізації систем освіти, а також обґрунтуванню рекомендацій щодо їх використання у модернізації української системи педагогічної освіти в умовах інтеграції до європейського освітнього простору. Питання модернізації педагогічної освіти розглядаються через призму професійної мобільності на кількох рівнях: концептуальному, організаційному, методичному, змістовому, інформаційному, комунікаційному.

Ключові слова: *загальноєвропейський освітній простір, модернізація педагогічної освіти, професійна мобільність.*

Тетяна Потапчук

Феномен ідентичності: теоретичний аспект

У статті ми пропонуємо розглянути теоретичний аспект ідентичності, так як в останні десятиліття феномен ідентичності викликає активний інтерес дослідників. Його виняткове значення у процесі формування особистості зумовлене неперехідною вагомістю характеристик її ставлення до себе, довкілля, суспільства, діяльнісна система яких і визначає її «Я».

Становлення ідентичності полягає в процесі складного вибору між легко набутиим «Я» – запозиченим, скопійованим, вимушено набутиим і «Я», яке отримують власним зусиллям і прагненнями, в результаті пристосування внутрішнього до зовнішнього світу, в результаті вибору.

Ключові слова: *феномен ідентичності, «Я-ідентичність», «Я-концепція», індивідуальні особливості ідентичності.*

Лариса Смолінчук

Тестування як один з методів оцінювання якості освіти

Стаття присвячена питанням забезпечення якості освіти, використання освітніх вимірювань, проблемі доцільності використання методу тестування, зокрема педагогічних завдань тестової форми для оцінювання якості знань, умінь і навичок учнів та студентів.

Ключові слова: *якість освіти, освітні вимірювання, тестування, педагогічний тест, педагогічні завдання тестової форми.*